

“Monitorizarea procesului electoral”

Raport nr. 3

Perioada de monitorizare: 16-31 ianuarie 2005

“Monitorizarea procesului electoral” este un proiect al grupului de lucru constituit din Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova (CHDOM), Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului din Moldova (LADOM) și Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT), în cadrul Coaliției civice pentru alegeri libere și corecte “Coaliția 2005”, coaliție care numără la momentul prezentării prezentului raport peste 150 de organizații.

Raportul de față reflectă rezultatele monitorizării efectuate în perioada 16-31 ianuarie 2005. Informația a fost colectată la nivel național de observatorii pe termen lung (OTL): cîte un observator în fiecare din cele 32 de raioane de pe malul drept al Nistrului și 7 coordonatori regionali în Chișinău, Bălți, Soroca, Orhei, Cahul, Comrat, Căușeni. Monitorizarea procesului electoral este desfășurată pe baza standardelor și principiilor acceptate la nivel internațional care se regăsesc în Codul de conduită al observatorului și în Regulamentul Comisiei Electorale Centrale (CEC) cu privire la statutul observatorilor.

Informația prezentată în raport a fost colectată prin intermediul unui chestionar săptămînal care include întrebări referitor la desfășurarea procesului electoral, ex. aplicarea Codului electoral de către autoritățile centrale și locale, modul de administrare a alegerilor, modul de desfășurare a campaniei electorale, reflectarea campaniei în presă etc.

Raportul a fost elaborat de: Dorin Chirtoacă, Sergiu Bușcaneanu, Ruslan Borzin, Denis Toma, Olesea Roșca, Ion Manole, Natalia Gîrdea și Iulia Kirnițki.

Rezumat și concluzii

În perioada de monitorizare a procesului electoral, 16-31 ianuarie 2005, vom releva drept fapt pozitiv decizia Comisiei Electorale Centrale (CEC) prin care au fost aprobate “Instrucțiunile cu privire la unele particularități de efectuare a votării la alegerile parlamentare din 6 martie 2005”. Astfel, ne exprimăm satisfacția în legătură cu faptul că CEC a dat curs recomandărilor formulate în comun de către Consiliul Europei și OSCE/BIDD0, precum și de către societatea civilă cu privire la aprobarea unei liste a actelor de identitate în baza cărora poate fi exercitat dreptul de vot și cu privire la aplicarea ștampilei “Votat” în actele de identitate ale alegătorilor în urma participării lor la scrutin, fapt ce-ar putea contribui la diminuarea fenomenului “votului multiplu”.

În același timp, au continuat să fie semnalate tendințe negative în desfășurarea procesului electoral. În pofida recomandărilor formulate anterior, actualizarea listelor electorale continuă să decurgă anevoios. Pînă în prezent, CEC nu a dispus încă publicarea hotărîrilor sale în *Monitorul oficial*. Instrucțiunea CEC cu privire la procedura de vot conține formulări confuze în ceea ce privește actele acceptate pentru votare și modul în care pot vota studenții. În plus, instrucțiunea nu prevede un mecanism clar privind dreptul de vot pentru cetățenii din regiunea transnistreană și pentru cei aflați în străinătate, favorizînd anumite categorii de cetățeni și defavorizînd studenții.

Ne exprimăm regretul în legătură cu faptul că autoritățile abilitate au ignorat recomandările societății civile ce se referă la eliminarea prevederilor restrictive din Concepția și Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în mijloacele de informare în masă, ceea ce a determinat crearea unui vid informațional în reflectarea procesului electoral.

În comparație cu perioada anterioară de monitorizare, în perioada vizată în prezentul raport au apărut noi deficiențe în procesul electoral: agresarea de către structurile de forță a unui candidat din partea opoziției, intimidarea alegătorilor de către autorități, distribuirea de ajutoare umanitare în scop electoral. În baza informației furnizate de către Departamentul Tehnologii Informaționale (DTI), 520 000 de cetățeni dețin acte de identitate cu termen de valabilitate expirat, astfel existând pericolul ca aceste persoane să fie private de dreptul de vot.

În același timp, au continuat să se mențină tendințele negative relevate în rapoartele precedente, printre care: utilizarea abuzivă a resurselor publice în scop electoral, nerespectarea egalității de șanse între concurenții electorali, implicarea nejustificată a structurilor de forță în campania electorală.

Ansamblul faptelor relevate pun la îndoială integritatea procesului electoral. În mod special, sîntem îngrijorați de lipsa unor condiții egale pentru toți concurenții electorali, intimidarea alegătorilor de către autoritățile publice, lipsa accesului liber al concurenților electorali la mijloacele de informare în masă, utilizarea abuzivă a resurselor publice și existența unor impedimente administrative ce ar putea compromite realizarea dreptului constituțional de vot.

Vom continua monitorizarea desfășurării procesului electoral punînd accent, în special, pe problemele menționate mai sus.

Constatări

I. **Autoritățile publice centrale**

Pentru perioada în cauză au fost raportate cazuri de utilizare a resurselor publice materiale și financiare în scop electoral, precum și cazuri care pot fi considerate drept tentative de stigmatizare a unor concurenți electorali. Monitorizarea procesului electoral de pînă la momentul prezentării raportului relevă conturarea unor tendințe de utilizare abuzivă a resurselor publice în scop electoral și de sporire a activismului structurilor de forță în campania electorală. În baza informației furnizate de DTI, 520 000 de persoane au acte de identitate cu termen de valabilitate expirat. Există pericolul ca aceste persoane să fie private de exercitarea dreptului de a vota din motive administrative.

A. Utilizarea resurselor publice în scop electoral

- **Utilizarea resurselor materiale ale statului în favoarea unui anumit concurent electoral**

Angajați ai Casei teritoriale de asigurări sociale Cantemir, în procesul de deservire a clienților, au distribuit materiale electorale publicitare din partea PCRM, materiale care de altfel pot fi văzute de orice beneficiar pe o masă așezată în spațiul rezervat pentru așteptare din incinta acestei instituții.

La oficiul poștal din Strășeni a continuat distribuirea de materiale electorale în favoarea PCRM. Astfel de situații au fost semnalate și la oficiile poștale din Ialoveni și Ignăței (Rezina) în perioada 16-23 ianuarie. Oficiul poștal din Telenești a distribuit timp de o zi materiale electorale ale BMD. Șefa oficiului poștal din s. Frumușica, Florești, a obligat subalternii să distribuie ziarul *Comunistul* în loc de ziarul *Flux*, pe motiv ca *Flux* ar fi în vacanță. Informația este confirmată printr-un document semnat de colaboratori ai oficiului postal.

- **Agitația electorală în timpul vizitelor de lucru ale funcționarilor publici în teritoriu**

Pe data de 18 ianuarie ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare, Dmitri Todoroglo, a efectuat o vizită de lucru în or. Cimișlia. Vizita a avut tentă electorală în favoarea PCRM.

Un caz similar a avut loc pe 19 și 25 ianuarie în timpul vizitelor de lucru ale prim-ministrului Vasile Tarlev, candidat cu nr. 3 pe lista PCRM, la SA "Sandrilliona" din or. Ialoveni și în raionul Nisporeni. La Nisporeni, vizita prim-ministrului s-a desfășurat sub genericul "Comuniștii în Parlament – Voronin Președinte". Pentru organizarea întrunirii a fost mobilizat transport de către autoritățile locale și au fost date indicații exprese angajaților de la instituțiile bugetare să se prezinte la întâlnire.

Pe 20 ianuarie, Ivan Calin, deputat PCRM, a efectuat-o vizită de lucru la școala din s. Sămănanca, r. Orhei. Au fost întrerupte orele de studiu la școală, iar profesorii au fost convocați la întâlnire. Întâlnirea a avut caracter electoral.

- **Utilizarea transportului de serviciu în scop electoral**

Numărul unor astfel de cazuri a sporit considerabil în comparație cu perioadele precedente de monitorizare. Au fost raportate cazuri la întâlnirile cu alegătorii, din 18, 25, 27, 28, 31 ianuarie 2005, ale președintelui Legislativului, Eugenia Ostapciuc, în or. Rezina, s. Abaclia (Basarabeasca), s. Grimăncăuți (Briceni), or. Orhei și în or. Criuleni, la întâlnirile cu alegătorii, din 19, 25, 26, 27 ianuarie 2005, ale prim-ministrului Vasile Tarlev în s. Vărzărești (Nisporeni), or. Strășeni și în s. Răuțel (Fălești), precum și la întâlnirea cu alegătorii, din 27 ianuarie 2005, a deputatului Alexandru Jdanov în or. Sîngerei etc.

B. Implicarea tot mai activă a structurilor de forță în campania electorală

- **Agresarea unor candidați pe listele concurenților electorali de opoziție**

Apariția unui asemenea fenomen poate avea consecințe neprevăzute și extrem de grave asupra climatului electoral din țară. A fost relatată reținerea abuzivă și agresarea candidatului PSDM Arcadie Covaliov de colaboratorii subdiviziunii CCCEC din Bălți. Anterior, Covaliov a făcut dezvăluiri despre cazuri de corupție din sistemul medical. Au urmat presiuni de la Ministerul Sănătății pentru a fi destituit. Cel care urma să execute indicația ministerială, Dumitru Cucu, nu s-a supus. Soției sale, Nina Cucu, i-a fost înscenat un flagrant de luare de mită și a fost arestată de CCCEC-Bălți. La procesul Ninei Cucu, Covaliov a fost agresat, apoi reținut de doi civili care nu s-au prezentat și urcat cu forța în mașina cu numere de înmatriculare MAI 2047. I-au fost puse cătușele, iar unul din civili a început să-l strângă cu fularul. A fost dus la CCCEC-Bălți. A fost acuzat că a opus rezistență colaboratorilor de poliție. Au fost chemați doi polițiști în uniformă care au întocmit un proces-verbal de comitere a unei contravenții administrative. Desfășurarea procesului este monitorizată.

- **Obstrucționarea concurenților electorali în ceea ce privește desfășurarea agitației electorale și organizarea întâlnirilor cu alegătorii**

În perioada de referință proporțiile acțiunilor de obstrucție a agitației electorale au devenit alarmante. Au fost raportate cazuri de obstrucționare a agitatorilor PSDM de către poliție în orașele Rezina, Glodeni, Ialoveni, Florești, Telenești. Reprezentanți ai PPCD au fost obstrucționați și reținuți de poliție în legătură cu desfășurarea agitației electorale într-un cămin din Chișinău, pe motiv că acest lucru ar fi interzis. La 17 ianuarie a.c., în s. Pohorniceni (Orhei) polițistul de sector a încercat să zădărnicească desfășurarea întâlnirii cu alegătorii a reprezentanților BMD.

În s. Costești, raionul Rîșcani și s. Cotuieni, r. Briceni, reprezentanți ai PPCD au fost reținuți pentru că au lipit în locuri neautorizate anunțuri PPCD. Le-au fost întocmite dosare administrative. De menționat este că, în speță, administrațiile locale nu au soluționat problema privind garantarea spațiului pentru afișaj electoral.

- **Acțiunile de documentare a organelor de poliție a evenimentelor de campanie organizate de concurenții electorali, precum și de intimidare a concurenților electorali**

Au fost semnalate cazuri de cereri exprese adresate autorităților locale și directorilor de instituții publice din partea poliției, pe baza indicațiilor MAI, de a pune la dispoziția organelor de poliție agenda întâlnirilor cu alegătorii. Cazuri relatate la Telenești, Rîșcani, Ștefan Vodă.

A fost reținut primarul s. Otac, r. Rezina, membru al BMD, asupra sa sînt exercitate constant presiuni de către autoritățile raionale dominate de PCRM. În or. Telenești, comisarul Valeriu Cojocari, la indicația președintelui raionului Leonid Turea, reprezentant PCRM, pe data de 31 decembrie, a smuls un drapel tricolor de la sediul PPCD Telenești, invocînd motivul că nu are stema de stat.

C. Cazuri care pot fi considerate drept tentative de stigmatizare a unor concurenți electorali

Observatorii au semnalat intentarea de dosare penale pentru cîțiva reprezentanți ai PPCD de la Bălți pe baza depozițiilor unor tineri care, în urma participării lor din partea acestei formațiuni la observarea turului al II-lea repetat al scrutinului prezidențial din Ucraina, se declară nedreptățiți sub aspectul retribuirii financiare. Intentarea unor astfel de dosare, în plină campanie electorală, este în măsură să vicieze caracterul integru al procesului electoral din țară.

II. Autoritățile publice locale

Pentru perioada în cauză au fost raportate cazuri de tratament diferențiat al concurenților electorali, intimidarea alegătorilor de către autoritățile publice locale, utilizarea resurselor publice materiale și financiare în scop electoral, lipsa de locuri speciale amenajate pentru afișaj electoral. Monitorizarea procesului electoral de pînă în prezent relevă conturarea unor tendințe de utilizare abuzivă a resurselor publice în scop electoral și de intimidare a alegătorilor de către autorități.

A. Tratamentul diferențiat al concurenților electorali

• **Tratamentul discriminator al unor concurenți electorali**

Agitatorii PSDM au fost obstrucționați să desfășoare agitație electorală într-un șir de raioane. În s. Cotuieni, r. Briceni, la indicația lui V. Dragan, reprezentant PCRM, directorul colegiului Lipcani a refuzat să pună la dispoziția BMD sala pentru desfășurarea de întâlniri cu alegători. În s. Scorțeni, r. Telenești, primarul satului a refuzat să pună la dispoziția BMD sala casei de cultură.

• **Tratamentul preferențial al unor concurenți electorali**

Primarul or. Rîșcani, Anatolie Vlasov, a anunțat în cadrul unei întâlniri cu mai mulți funcționari publici din localitate că aceștia au fost abonați la ziarul *Comunistul*, organul de presă al PCRM, plata pentru abonament urmînd a fi reținută din salarii.

B. Intimidarea alegătorilor de către autoritățile publice locale

Au fost relatate cazuri de intimidare a alegătorilor de către primari, în cazul în care opțiunile politice sînt diferite, în special în situațiile în care primarii sînt reprezentanți ai PCRM. În s. Coșernița, Criuleni, învățătoarea de clase primare, Cibotar Elena a fost intimidată de directorul școlii din localitate și acuzată de primarul satului că a organizat întâlnirea cu liderul BMD, Serafim Urechean, pe data de 22 ianuarie 2005 – o zi de odihnă – și că a dus copii însoțiți de părinții lor la această întâlnire. În s. Ignăței, r. Rezina, participanții care au pus întrebări la întâlnirea cu candidatul PCRM Eugenia Ostapciuc au fost chemați la primărie și intimidați.

C. Utilizarea resurselor administrative în scop electoral

• **Utilizarea pîrghiilor administrative în favoarea unui anumit concurent electoral**

La reuniunea primarilor și secretarilor din raionul Strășeni, din 12 ianuarie 2005, președintele raionului a condiționat alocarea pe viitor a mijloacelor financiare de la bugetul raional în funcție de aportul acestora la "campania de alegeri în susținerea reprezentanților PCRM".

La 13 ianuarie 2005, Inspectoratul transporturilor de stat din Cahul a primit dispoziția nr. 11-2 din 11 ianuarie 2005 adresată șefilor subdiviziunilor Bălți, Cahul, Comrat, Edineț a ÎS "CRT", prin care acestora li s-a cerut să asigure cu transport deplasarea unor grupuri de tineri la Chișinău în vederea participării lor un concert organizat de Uniunea Tineretului

Comunist din Moldova. Concertul din 15 ianuarie a fost precedat de o acțiune de protest în fața primăriei mun. Chișinău la care au participat mai mulți tineri din republică.

Șeful secției de învățământ Soroca a insistat ca reprezentanții administrațiilor instituțiilor de învățământ din localitate să fie prezenți la întâlnirea alegătorilor, din 20 ianuarie a.c., cu președintele Legislativului, Eugenia Ostapciuc.

- **Agitația electorală în timpul vizitelor de lucru ale funcționarilor publici în teritoriu**
Potrivit OTL, în cadrul vizitei de lucru a președintelui raionului Ialoveni, Vladimir Braga, în s. Ulmu s-a făcut agitație electorală în favoarea BMD.

- **Utilizarea transportului de serviciu în interes electoral**
La întâlnirea cu susținătorii PCRM din s. Stolniceni președintele raionului Hîncești a folosit automobilul de serviciu. În r. Orhei a fost utilizat transportul direcției transporturi pentru vizita deputatului PCRM, Ivan Calin. Liderul BMD, Serafim Urechean, a folosit mașina de serviciu la întâlnirea cu alegătorii din r. Florești.

D. Lipsa locurilor speciale de afișaj electoral

OTL au semnalat faptul că în marea majoritate a raioanelor continuă să existe localități în care încă nu au fost stabilite locuri speciale de afișaj electoral. Aceasta generează amplasarea nereglementară a posterelor electorale, precum și urmărirea administrativă a agitatorilor electorali.

E. Problema actualizării listelor electorale

Neîndeplinirea obligațiilor anuale privind listele electorale generează întârzieri în prezent în ceea ce privește actualizarea și întocmirea lor. Conform Codului electoral întocmirea listelor ar fi trebuit să înceapă. Continuă să existe un număr semnificativ de primării care sînt abia la început de cale în acest proces. În același context, OTL relevă, pe baza practicii de la scrutinele anterioare, posibilitatea excluderii din listele electorale într-un șir de localități a persoanelor aflate la muncă peste hotare.

III. Administrarea alegerilor

În aceasta perioadă a fost remarcată aprobarea de către CEC a Instrucțiunii cu privire la unele particularități de efectuare a votării la alegerile parlamentare din 6 martie 2005, existența unor dubii în ceea ce privește gradul de corectitudine a unor membri ai consiliilor electorale de circumscripție, probleme legate de transparența procesului electoral și de participarea la alegeri a studenților, cetățenilor moldoveni aflați în Transnistria și la muncă peste hotare.

A. Instrucțiunea CEC cu privire la unele particularități de efectuare a votării la alegerile parlamentare

Instrucțiunea cu privire la unele particularități de efectuare a votării la alegerile parlamentare din 6 martie 2005 reprezintă o evoluție pozitivă în administrarea procesului electoral. Ne exprimăm satisfacția în ceea ce privește aprobarea unei liste a actelor acceptate pentru exercitarea dreptului de vot și aplicarea ștampilei "Votat" în actele de identitate ale alegătorilor, ceea ce va contribui la diminuarea fenomenului "votului multiplu".

Totodată, considerăm că instrucțiunea conține formulări neclare în ceea ce privește actele acceptate pentru vot și votul studenților, lasă deschisă posibilitatea includerii unor anumite categorii de cetățeni în două liste electorale, nu garantează în mod explicit dreptul de vot pentru cetățenii care nu au domiciliu, favorizează anumite categorii de cetățeni și defavorizează studenții etc.

Considerăm, de asemenea, imperios necesară clarificarea procedurii de votare a persoanelor care au și domiciliu și reședință, reglementarea expresă a situației persoanelor a căror acte de identitate au termenul de valabilitate expirat, numărul cărora se ridică la 520 000, conform datelor DTI, a situației persoanelor internate în instituțiile de reabilitare psihică și pentru care nu există o decizie finală a instanței de judecată privind discernământul acestora.

B. Gradul de imparțialitate a unor membri ai consiliilor electorale de circumscripție

Gradul de corectitudine a unor membri ai consiliilor electorale de circumscripție este pusă la îndoială de OTL din motive de subordonare administrativă sau de afiliere neformală a acestora la unele formațiuni politice.

Observatorii pun la îndoială obiectivitatea Angelei Cernogal, secretarul CEC Bălți, care este specialist superior la primăria Bălți, fiind astfel subordonată administrativ primarului mun. Bălți, Vasiliu Panciuc, candidatul sub nr. 10 pe lista PCRM pentru Parlament.

Dubii asemănătoare există și în cazul Svetlanei Duca, secretarul CEC Soroca, care, deși nu este în mod oficial membră a PCRM, a candidat la alegerile locale din 2003 la funcția de consilier raional pe lista de candidați a acestui partid.

C. Transparența redusă a procesului electoral

Trezește îngrijorare faptul că de la lansarea celui de al II-lea raport privind monitorizarea procesului electoral și pînă în prezent nu au fost întreprinse măsuri în vederea publicării hotărîrilor CEC în *Monitorul oficial*. Această stare de lucruri continuă să pună sub semnul întrebării transparența procesului electoral și chiar legalitatea acestuia în ansamblu.

D. Lipsa mecanismului de participare la vot a cetățenilor moldoveni aflați în regiunea transnistreană și la muncă peste hotare

OTL își exprimă îngrijorarea și în legătură cu lipsa unui mecanism clar și eficient de valorificare a voturilor cetățenilor moldoveni aflați în regiunea transnistreană și la muncă peste hotare. De asemenea, pînă în prezent nu se desfășoară o campanie mediatică de informare a acestor categorii de cetățeni cu privire la modalitatea exercitării votului.

IV. Concurenții electorali

În perioada vizată OTL au remarcat cazuri de distribuire ajutoarelor umanitare în scop electoral, de nerespectare de către concurenți a prevederilor Codului electoral referitor la locurile de afișaj electoral și de omitere a mențiunilor reglementate de pe materialele electorale publicitare.

A. Afișarea neregulamentară a posterelor electorale

Majoritatea concurenților electorali nu respectă obligația de a afișa posterele electorale publicitare numai în locurile speciale de afișaj electoral. Postere care reprezintă PCRM, PPCD, BMD au putut fi remarcate pe piloni, ziduri, clădiri etc. În unele cazuri responsabile de această stare de lucruri sînt mai curînd autoritățile publice locale care nu au dispus încă amenajarea unor astfel de locuri. În celelalte cazuri încălcarea prevederilor Codului electoral le revine concurenților electorali.

Dincolo de afișarea în locuri neautorizate a materialelor electorale publicitare, au fost remarcate și cîteva cazuri specifice. Începînd cu 27 ianuarie pe unul din geamurile de la parterul clădirii Ministerului Muncii și Protecției Sociale au putut fi observate două postere electorale publicitare ale PCRM. OTL au remarcat, de asemenea, calendare electorale publicitare din partea PPCD și BMD în incinta cancelariei judecătorei de sector Orhei. Afișarea acestora denotă utilizarea pîrghiilor administrative în sensul favorizării unui anumit concurent electoral.

B. Lipsa informației cerute de art. 47 (5) al Codului electoral pe posterele electorale

Observatorii au semnalat faptul că exista postere electorale ale PCRM, BMD, PPCD care nu conțin informații referitor la data tipăririi, tiraj și la denumirea tipografiei care le-au tipărit.

C. Distribuirea neregulamentară a ajutoarelor umanitare

OTL au remarcat distribuirea bunurilor materiale/ ajutoarelor umanitare de către candidați la funcția de deputat în Parlament, fapt care contravine art. 38 (7) al Codului electoral. Eva Gudumac, nr. 36 pe lista de candidați în deputați a PCRM, a distribuit o cantitate însemnată de ciocolată locuitorilor s. Tătărauca Veche (Soroca).

Soțiile candidaților PCRM, Vladimir Voronin și Vasile Tarlev, doamnele Taisia Voronin și Greta Tarlev, desfășoară o campanie de distribuire a ajutoarelor umanitare copiilor și familiilor social vulnerabile desfășurate în cadrul unui singur traseu sub escorta poliției și cu participarea autorităților raionale și locale. În primul caz nu este făcută agitație electorală, dar s-a declarat este vorba de „Caravana de Crăciun” a fondului de caritate „Clipa Siderală” (s. Cîrnățeni, Căușeni, 24 ianuarie 2005). În al doilea caz este distribuită și agitație electorală PCRM, dar nu se declară proveniența ajutoarelor umanitare și a banilor (s. Ucraina, Căușeni, 24 ianuarie 2005). Astfel de cazuri au fost înregistrate și în raioanele Taraclia, Criuleni, Hîncești, Strășeni. În acest context, administrația „Clipei Siderale” a declarat că acțiunea „Caravana de Crăciun” s-a încheiat în luna decembrie 2004.

D. Agitație electorală neregulamentară

Postere electorale publicitare din partea Partidului Țărănesc Creștin Democrat din Moldova (PȚCDM) au putut fi observate în Căușeni, înainte ca acest partid să fi fost înregistrat în calitate de concurent electoral la CEC.

V. Drepturile observatorilor

Au fost relatate cazuri de urmărire de către poliție a activității observatorilor și raportarea prezenței acestora la evenimentele electorale. Grupul de lucru al proiectului „Monitorizarea procesului electoral” își exprimă îngrijorarea în legătură cu garantarea exercitării drepturilor observatorilor.

Îngrijorări

Deficiențele și problemele remarcate trezesc îngrijorări serioase în ceea ce privește asigurarea unui caracter liber și integru al alegerilor. Cele mai îngrijorătoare probleme vizează:

- **Lipsa unor condiții egale pentru toți concurenții electorali;**
- **Sporirea nejustificată a activismului structurilor de forță în campania electorală**, inclusiv intimidarea reprezentanților unor concurenți electorali și obstrucționarea în desfășurarea agitației electorale;
- **Asigurarea realizării dreptului constituțional de vot tuturor alegătorilor** – nu există încă un mecanism clar și eficient în ceea ce privește actualizarea și întocmirea listelor electorale, nu este reglementată participarea la vot a cetățenilor moldoveni aflați în Transnistria și la muncă peste hotare, există pericolul ca aproximativ 20% din cetățenii cu drept de vot să nu poată participa la vot din motiv că dețin acte de identitate cu termen de valabilitate expirat;
- **Transparența și corectitudinea procesului electoral** – hotărârile CEC nu au fost publicate în *Monitorul oficial*;
- **Soluționarea echitabilă și în termeni rezonabili a disputelor electorale;**
- **Prevenirea votului multiplu** – lipsa unei proceduri clare de exercitare a dreptului de vot pentru persoanele care au și domiciliu și reședință, lipsa unui mecanism de verificare a listelor suplimentare, lipsa obligației pentru CEC de a publica rezultatele detaliate ale numărării voturilor, inclusiv tabelele în care acestea sînt înregistrate, creează condiții propice pentru perpetuarea fenomenului „votului multiplu”.
- **Prevenirea intimidărilor pe criterii politice** – toți cetățenii trebuie să beneficieze în condiții egale de toate drepturile și libertățile lor fundamentale, consfințite prin actele juridice naționale și internaționale.
- **Garantarea caracterului secret al votului și transparența procesului de numărare a voturilor și de totalizare a rezultatelor.**

Recomandări

Ținînd cont de observările efectuate și îngrijorările exprimate, grupul de lucru responsabil de implementarea proiectului „Monitorizarea procesului electoral” recomandă:

- **modificarea Instrucțiunii CEC cu privire la unele particularități de efectuare a votării la alegerile parlamentare din 6 martie 2005**, în sensul clarificării procedurii de votare a persoanelor care au și domiciliu și reședință, reformulării instrucțiunilor privind lista de acte acceptate pentru vot, excluderii posibilității apariției în două sau mai multe liste electorale, garantării explicate a dreptului de vot pentru persoane care nu pot face proba domiciliului, nondiscriminării alegătorilor.
- **acordarea atenției cuvenite situației cetățenilor ce au acte de identitate cu termen expirat;**
- **asigurarea de condiții egale tuturor concurenților electorali**, inclusiv prin respectarea dreptului de a desfășura agitație electorală, a organiza întâlniri cu alegătorii, a afișa material electoral;
- **actualizarea și întocmirea listelor electorale de o manieră profesionistă și afișarea acestora cu cel puțin 10 zile pînă la data alegerilor;**
- **utilizarea spray-urilor invizibile și lămpilor UV pentru prevenirea “votului multiplu”;**
- **introducerea urnelor transparente de vot;**
- **publicarea neîntîrziată a documentelor CEC în *Monitorul oficial*;**
- **asigurarea transportului alegătorilor din regiunea transnistreană la secțiile de votare de pe malul drept al Nistrului și desfășurarea unei campanii de informare a alegătorilor pe malul stîng;**
- **respectarea condițiilor prevăzute de art. 47 (5), (12) și (13) din Codului electoral cu privire la mențiunile de pe materialele electorale publicitare și regulile de afișare;**
- **informarea obiectivă, neîntîrziată și amplă a opiniei publice de către mass-media cu privire la procesul electoral, inclusiv prin organizarea dezbaterilor, programelor analitice cu participarea experților, liderilor de opinie, candidaților etc.;**
- **să se reacționeze prompt și adecvat față de cazurile de abuz și intimidare a concurenților electorali și a alegătorilor precum și să se interzică participarea reprezentanților poliției la întîlnirile concurenților electorali cu alegătorii, cu excepția situațiilor în care prezența acestora va fi dorită și/ sau solicitată în mod expres de concurenți.**